

Ljubljana, 11. 4. 2019

Izjava za javnost: reforma MDDSZ nas vodijo v nacional-liberalne vice

Sredi marca je ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) predstavilo zakonske spremembe področij socialnega varstva, trga dela in pokojninskega sistema, predstavili pa so spremembe zakonov o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre), o urejanju trga dela (ZUTD) in o pokojninskem in invalidskem varstvu (ZPIZ-2).

V Delavski svetovalnici, društvu za zagovorništvo ranljivih skupin (DS), in Svobodnem sindikatu Slovenije (SSS) s to izjavo za javnost kritiziramo nesprejemljive in škodljive spremembe, s katerimi MDDSZ pod taktirko Stranke modernega centra (SMC) cinično vodi slovensko družbo v nacional-liberalne vice. Ker številni drugi deležniki kritizirajo zlasti spremembe ZPIZ-2, DS in SSS opozarjata na šovinistično-merkantilistično logiko, ki veje iz predlogov sprememb ZSVarPre in ZUTD.

MDDSZ je v sredo, 13. marca 2019, med ključne razloge za predloge za to malo reformo t. i. socialne države navedlo »izboljšanje socialne zaščite ranljivih skupin«, »demografijo, »stanje na trgu dela« ter »tehnične popravki in prenose EU predpisov«.

Kaj vse bomo naredili, da odpravimo »past neaktivnosti«?

Pod pretvezo odpravljanja pasti upravičencev do denarne socialne pomoči (DSP), MDDSZ predlaga ukinitvev dodatka za delovno aktivnost (DDA). Opozarjamo, da je DDA socialni korektiv, ki ga dobijo tisti, ki so delovno tako ali drugače že (!!!) aktivni – kot (samo)zaposlenci, vključeni v programe poklicne rehabilitacije, družinski pomočniki, prostovoljci ali aktivni iskalci zaposlitve. Torej pri DDA niti ne gre za neposredni denarni prejemek (ampak za del enačbe za izračuna DSP).

MDDSZ zagovarja nameravano ukinitvev DDA z argumentom, da prejemnik DSP »ne more biti v ugodnejšem socialnem položaju od tistega, ki si sredstva za preživetje zagotavlja z delom ali na podlagi pravic iz dela«, pri čemer svojo računico utemeljujejo s primerjavo z višino minimalne plače in lanskoletnim dvigom osnovnega zneska minimalnega dohodka, še enega računovodskega mehanizma izračunavanja preživetja v sodobni Sloveniji. Ob tem se

sklicujejo tudi na zloglasno »past neaktivnosti«. Vendar argument o domnevni pasti neaktivnosti ne vzdrži. Prejemniki DDA so namreč praviloma kljub svoji izkazani delovni aktivnosti še vedno v bistveno slabšem socialnem položaju kot osebe, ki si sredstva za preživetje zagotavljajo z delom ali na podlagi pravic iz dela. Drži pa, da bi ukinitvev DDA povečala ujetost številnih v revščino.

Ko »vsako delo šteje« le enosmerno/enopomensko

MDDSZ nadalje nameravane negativne spremembe ZUTD piarovsko prekrije s poudarjanjem dviga najnižjega zneska denarnega nadomestila iz zatečenih 350 na 392,75 evra, kolikor od lani znaša tudi osnovni znesek minimalnega dohodka. Takoj nato pa preidejo k bistvenemu zaostrovanju – zvišanju zavarovalne dobe za pridobitev pravice do denarnega nadomestila za brezposelnost iz zatečenih devet na nameravanih 12 mesecev, s čimer bodo prispevali k siromašenju ljudi v slovenski družbi in nadaljnji prekarizaciji Slovenije. Tudi to opravičujejo s »hitrejšo aktivacijo delovno aktivnega prebivalstva«, »preprečevanjem prekarnega zaposlovanja« (!!!) in sklicevanjem na svetle mednarodne zgledne – Avstrijo, Madžarsko, Češko, Poljsko in Nemčijo (sic).

Nato zabijejo žebljico na glavico svojega nacional-liberalizma še s podobno utemeljenim polletnim skrajšanjem prejemanja denarnega nadomestila starejšim brezposelnim in zaostrovanjem discipliniranja brezposelnih, ki jih zavod za zaposlovanje vodi v evidenci brezposelnih. Kot da tega ni dovolj, MDDSZ začne pleteničiti o »integraciji« tujcev z dodatnimi pogoji za vpis v evidenco brezposelnih oseb – to je zahteva po osnovnem znanju slovenskega jezika, ali kakor dobesedno zapišejo: »brezposelna oseba, ki je državljan tretje države, mora obvladati slovenski jezik za potrebe vsakdanjega sporazumevanja, kar zavodu izkaže s predložitvijo javno veljavnega spričevala o uspešno opravljenem izpitu iz znanja slovenskega jezika na osnovni ravni (A2)« Poudarjamo, da lahko takšen zapis kot pogoj najdemo v zakonu o državljanstvu Republike Slovenije, ki med pogoji za pridobitev državljanstva v 10. členu (pridobitev državljanstva z naturalizacijo) zapiše: »da obvlada slovenski jezik za potrebe vsakdanjega sporazumevanja, kar dokaže s spričevalom o uspešno opravljenem izpitu iz znanja slovenščine na osnovni ravni«. Ampak. Isti zakon govori da je pogoj za pridobitev državljanstva tudi ta, da »dejansko živi v Sloveniji 10 let, od tega neprekinjeno zadnjih 5 let pred vložitvijo prošnje in ima urejen status tujca«.

MDDSZ torej enači vstopni pogoj za vpis v evidenco brezposelnih oseb s pogojem za pridobitev državljanstva?! In še to zelo usmerjeno za določeno skupino ljudi - zahtevano znanje slovenskega jezika, češ da ji gre za integracijo tujcev, Slovenija namreč ne postavlja vsem tujcem, pač pa diskriminirano na nacionalni osnovi. Ministrstvu predlagamo, da

odgovornost za tako opevano integracijo podeli z delodajalci, ki naj finančno in časovno omogočijo vključitev ljudi v slovensko družbo.

Za invalide še vedno miloščina?!

MDDSZ pri predlogih za spremembe ZPIZ-2 zapiše, da se »nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije, začasno nadomestilo, nadomestilo za invalidnost in delno nadomestilo, odmerijo od osnove najmanj v višini 63 % najnižje pokojninske osnove, nadomestilo bi se povečalo za 10,04 % (po ZPIZ-2 v višini 57,25 % najnižje pokojninske osnove)«.

Takšen dvig pa za številne prejemnike nadomestila za invalidnost še vedno pomeni, da ne bodo deležni niti zneska minimalnega osebnega dohodka (trenutna višina je 392,75 evrov), kaj šele zneska »kratkoročnih življenjskih stroškov« v višini 441,67 evrov (izračun Inštituta za ekonomske raziskave - IER za 2016); da o znesku 606,32 evrov (za katerega raziskava IER o minimalnih življenjskih stroških iz 2009 pravi naslednje: "Če bi v celoti sledili metodologiji, uporabljeni leta 1998, bi osnovni znesek minimalnega dohodka po novih izračunih in po cenah v aprilu 2009 znašal 606,32 evrov"); ali pa o višini pragu tveganja revščine v višini 636 EUR na mesec (izračunan za leto 2017) niti ne govorimo.

MDDSZ torej rešuje izjemno slab socialni položaj prejemnikov nadomestila za invalide, tako da jih spravlja le pol stopnice višje v njihovem izjemno slabem socialnem položaju?!

Kam nas peljejo?

S predlaganimi spremembami sveta dela in t. i. socialne države, ki jih zagovarja aktualno MDDSZ pod taktirko domnevno sredinsko-liberalne SMC, Slovenija s ciničnim sprenevedanjem (prekarnosti bomo stopili na prste s prekarizacijo) in segregacijskim nacionalizmom (za večjo integracijo tujih državljanov na slovenski trg dela gre) še naprej prepušča usodo tukajšnjih ljudi domnevno nevidni, a zagotovo brezskrbni in kruti roki Trga, za številne žal še vedno brezprizivni in vsemogoči življenjski sili.

Zavoljo komplementarne narave in holistične prepletenosti sveta dela in blaginjskih režimov ter neustavljivih preživetvenih sposobnosti ljudi v DS in SSS pozivamo MDDSZ in institucije onkraj ter nad njimi, naj zaustavijo škodljive spremembe ZSVarPre ZUTD, ter da naj resnično in ne zgolj kozmetično pristopijo k reševanju izjemno slabega socialnega položaja prejemnikov nadomestila za invalidnost!

Predsednik SSS
Mirsad BEGIĆ, l. r.

Predsednik Delavske svetovalnice
Goran LUKIĆ, l. r.